

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger
 og alt hans væsen. Vi tror på Gud Fader,
 den almægtige, himmelens og Jordens skaber,
 og på Jesus Kristus, hans eneste søn,
 som blev født af Helligånden og
 blev opvokset i Betlehem og blev
 døbt i Jordanen og blev påkrævet
 af Johannes Døperen og blev opstandet
 tredje dag og blev taget op til Himmelen
 og sidder til højre for Faderen og kommer
 igen med skyerne at dømme de levende
 og de døde. Vi tror på den hellige,
 almægtige og livgivende Helligånd,
 som kommer ud af Faderen og sønnen,
 som taler sammen med dem og som sammen
 med dem kommer ned at dømme. Vi tror
 på den hellige, almægtige og livgivende
 Kirke og på den almægtige og livgivende
 Døbtis og på den almægtige og livgivende
 Helligkommelse og på den almægtige og
 livgivende Helligkommelse og på den
 almægtige og livgivende Helligkommelse.

Skole for Kirke & Teologi

2017/2018

Skole for Kirke og Teologi

Sæsonen 2017 - 2018

Kære læsere

Som bekendt er 2017 det store jubilæumsår, hvor vi fejrer, at det er 500 år siden, Martin Luther slog sine teser op på kirkedøren i Wittenberg.

Vi mener i styrelsen for "Skole for Kirke og Teologi", at det også i sæson 2017-18 giver god mening at beskæftige sig med Luther – ja, det gør det nu altid. Vi har imidlertid valgt at vende blikket fra Luther og reformationen og til nogle af de eftervirkninger, som Luthers tanker og reformationen har haft på eftertiden. Vi kalder derfor temarækken for "Luthers aftryk i vor tid".

Gode, kompetente foredragsholdere, som tidligere højskoleforstander, mag. art. Jørgen Carlsen, musikkforsker, dr. phil. Peter Ryom, redaktør, ph.d. Thomas Bertelsen og professor em., dr. pæd. Ove Korsgaard vil hver for sig belyse forskellige vinkler af temaet. Det vil I kunne finde meget om i denne pjec.

Det vil I også angående studiekredse, som henvender sig til dem, som gerne vil arbejde i dybden med et emne. Og emnerne denne vinter strækker sig fra "Jesus i historien - historien om Jesus", "Kristendom og nordisk litteratur", "Lidelsens problem i G.T. – især i Jobs bog" og til "Luther og døden - Luthers brug af de gammeltestamentlige salmer til at forstå døden".

Fordyb jer i de gode tilbud i denne pjec, som forhåbentligt vil give jer lyst til at deltage i kirkeskolens kurser.

I skal være så hjerteligt velkomne!

*På Kirkeskolens vegne
Liselotte Kirkegaard, formand*

Hvad er Skole for Kirke og Teologi

Skole for kirke og teologi

Skole for Kirke og Teologi i Svendborg er oprettet i 1997 på initiativ af en række menighedsrådsmedlemmer og præster i Svendborg provsti.

Skolen tilbyder undervisning i de traditionelle teologiske fag til alle interesserede.

Deltagerne kommer primært fra Sydfyn og øerne, men alle andre er også meget velkomne.

Der arbejdes på et bredt folkekirkeligt grundlag, og sammenhængen mellem de teologiske studier og kirkens tro og liv vil til stadighed blive belyst.

Skolen støttes økonomisk af menighedsrådene i Svendborg provsti, men der vil også blive en egenbetaling for deltagerne, ligesom der må påregnes udgifter til bøger og andre materialer.

Skolens styrelse

---

*Gitte Meyer Jørgensen
Johanne Fauriskov Sloth
Lars Peter Wandsøe Kristiansen
Finn Hestbech Jensen
Gunnar Henriksen
Hans Bach Piekut*

*sognepræst, Vor Frue sogn
sognepræst, Bjerreby-Landet pastorat
sognepræst, Fredens sogn
Gudbjerg menighedsråd
Gudbjerg menighedsråd
Sct. Jørgens menighedsråd*

Temadage: Luthers aftryk i vor tid

Luther og demokratiet

Lørdag d. 7. oktober 2017

Foredragsholder: titl. højskoleforstander Jørgen Carlsen

Ædel munk, brovtende bølle, entusiastisk reformator, poetisk musikanter, autoritær antisemit, blændende oversætter, klarsynet teolog – Luther kan forstås på mange måder.

En ting er dog sikkert: Luther er ikke til at blive færdig med. Det gælder også, når man ser ham i forhold til demokratiet. Luther var ikke demokrat. Det var der heller ingen andre, der var på hans tid. Alligevel giver det mening at omtale ham som en forløber for de tan-

ker om personlig frihed og demokrati, som bliver grundlaget for den danske selvforståelse i de sidste 150 år. Det er mere end nogen anden Grundtvig, der bringer Luther på omgangshøjde med moderne tid.

Jørgen Carlsen er idéhistoriker, medredaktør af Højskolesangbogen, klummeskribent i Kristeligt Dagblad og var medlem af Etisk Råd fra 2011-2016. I 2015 udgav han bogen "Festens glæde – en julekalender for voksne".

Gudstjenestens musik efter reformationen

Lørdag d. 18. november 2017

Foredragsholder: Peter Ryom, dr.phil.

Luther ønskede at bevare messen, men han fandt det på den anden side nødvendigt at gennemføre visse ændringer, der skulle få vidtrækkende følger. Menigheden kom til, gennem indførelsen af sange på modersmålet, at tage aktivt del i gudstjeneste og i forkyndelsen af evangeliet.

Foredraget bliver ledsaget af udvalgte musikeksemplere af både kendte og

mindre kendte komponister fra forskellige stilperioder.

Peter Ryom er musikforsker, dr. phil. og er internationalt kendt for sin komplette fortegnelse over Antonio Vivaldis værker. Har beskæftiget sig med reformationens betydning for musikken bl.a. i bogen "Kirkens musik før og efter Reformationen".

Alle temadagene foregår kl. 10.00-14.00
i Vor Frue Kirkes menighedshus

Kirken i forandring

Lørdag d. 20. januar 2018

Foredragsholder: Thomas Bertelsen, museumsinspektør, ph.d.

Da reformationen i 1536 slog igennem i Danmark, havde det ikke kun betydning for det religiøse og politiske liv. Med de nye strømninger fulgte nye vilkår for kirkernes brug og økonomiske vilkår.

I dette foredrag vil der blive sat fokus på de forandringer som de danske kir-

kebygninger gennemgik som følge af reformationen, der satte aftryk på såvel arkitektur som indretning.

Thomas Bertelsen er ph.d., middelalder- og renæssancearkæologi, ansat som redaktør på bogværket "Danmarks Kirker".

Reformationen og dens dannelsesmæssige betydning

Lørdag d. 3. marts 2018

Foredragsholder: Ove Korsgaard, ph.d. og dr.pæd.

Reformationens fødselsdag sættes normalt til 30. oktober 1517, den dag slog Martin Luther ifølge overleveringen sine 95 teser op på kirkedøren i Wittenberg. Det blev indledningen til et religiøst jordskælv i Europa, der fik dramatiske teologiske, politiske og pædagogiske konsekvenser. Hvad var baggrunden for dette jordskælv? Hvad medførte skælv?

Om hvilken betydning fik reformationen for opdragelsen og dannelsen af den opvoksende generation og i videre forstand for samfundsudviklingen i Danmark? Disse spørgsmål vil blive belyst i foredraget.

Ove Korsgaard er ansat ved DPU, Aarhus Universitet. Har bl.a. forsket i idræts- og kulturhistorie, samt dansk identitetshistorie i et skolehistorisk perspektiv.

Studiekredse 2017

Historien om Jesus og Jesus i historien

OBS 9. september i Fredens Kirkes sognehus
OBS 14. oktober og 25. november i Sct. Nicolai Kirkes sognehus
Underviser: sognepræst ph.d. Marianne Aagaard Skovmand,
Faaborg-Diernæs pastorat

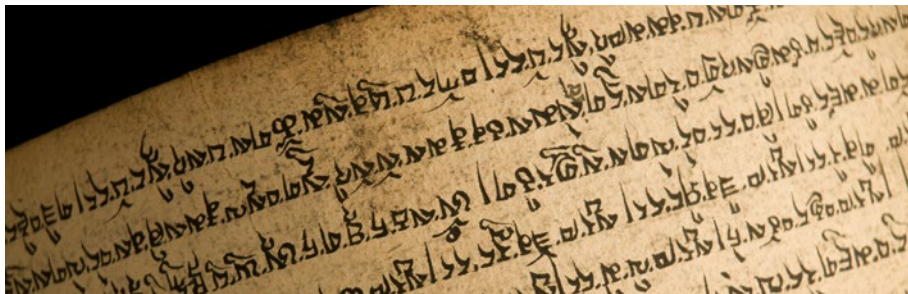
Vi ved meget lidt om personen Jesus, men ikke desto mindre har hans liv spillet en afgørende rolle for eftertiden. Hvordan man end forholder sig til beretningerne om Jesus af Nazaret, må man erkende, at det, der er sat i gang med og omkring Jesusskikkelsen siden vor tidsregnings begyndelse, har haft og stadig har en vigtig betydning på en række områder.

Det gælder for næsten alle områder af samfundslivet, det være sig inden for historie, litteratur, kunst, musik, filosofi, etik og teologi. Men det gælder også inden for felter som politik, jura, økonomi, og en række forhold i menneskers dagligdag.

Denne indflydelse er ikke – og har al-

drig været – uforanderlig: på nogle felter har den snart været stor, så aftagende, for så igen at vokse.

I denne studiekreds begynder vi med at se på kildematerialet til den historiske Jesus. Ikke blot det kanoniske Ny Testamente, men også oldkristelig litteratur fra de første to-tre århundreder e. Kr., hvilket vil sige de ældste såkaldte apokryfer og den begyndende patristiske litteratur. Herfra bevæger vi os op i nutiden og ser på hvilken betydning Jesusskikkelsen har og har haft fx inden for jura, kunst, musik, psykologi, filosofi mm. Tekster vil blive udleveret i fotokopi den første gang. Man bedes medbringe en bibel.

Alle studiekredse foregår lørdage
kl. 10.00-13.00

Luther og døden

Fredens Kirkes sognehus
16. september, 28. oktober og 11. november
Underviser: Sognepræst Christian Hartmeyer-Dinesen
Gudbjerg og Bregninge

"Luthers brug af de gammeltestamentlige salmer til at forstå døden"

Martin Luthers første forelæsning som doktor i den hellige skrift var over de gammeltestamentlige salmer.

Denne forelæsning blev afholdt i årene 1513-16 og er for eftertiden blevet kendt som 'Dictata super Psalterium'.

Forskere refererer ofte til, at 'Dictata super Psalterium', sammen med Romerbrevsforelæsningen, er initium theologiae Lutheri, altså begyndelsen på Luthers teologi. Som bekendt slog Luther

først sine teser op på kirkemuren i Wittenberg i 1517.

Foruden en generel introduktion til døds-skikkene og dødsopfattelsen på Luthers tid, skal vi i dette forløb arbejde med Luthers egne fortolkninger af salmerne, dels se på senere lutherske forfatters syn på døden.

Forløbet vil strække sig over 3 gange og vil være for alle. Der kræves ingen teologiske eller sproglige forkundskaber for at kunne deltage.

Studiekredse 2018

Kristendommen i nordisk litteratur

Sct. Nicolai Kirkes sognehus

13. januar, 27. januar og 24. februar

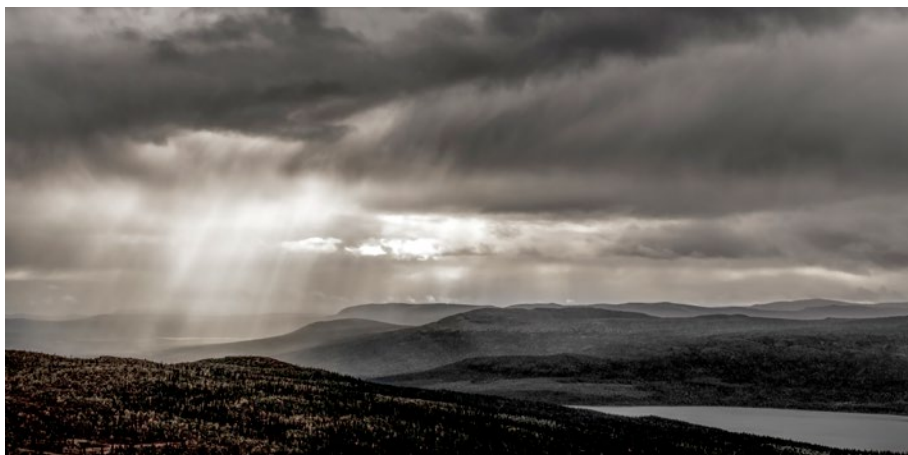
Underviser: cand.theol., fortæller Doris Ottesen

I studiekredsen behandler Doris Ottesen emnet ud fra både den klassiske og den mere moderne litteratur, repræsenteret ved forfatterne H. C. Andersen, Sigrid Undset og Kerstin Ekman. Her undersøges det, hvordan kristendommen formes i en fortælling og gennem fiktive personer.

Litteraturen kan på den måde give af-

sæt for identifikation med litteraturens personer og deres holdninger og følelser og til en diskussion af, hvad kristendommen betyder for os i dag.

Doris Ottesen, cand. theol. er foredragsholder, forfatter og tidligere præst i folkekirken.

Alle studiekredse foregår lørdage
kl. 10.00-13.00

Lidelsens problem

Fredens Kirkes sognehus

3. februar - 10. marts og 7. april

Underviser: Per Aas Christensen, provst,
sognepræst i Bregninge

I det Gamle Testamente finder vi Jobs Bog. Et skrift som kredser om det evigt gyldige spørgsmål: Hvis Gud er almægtig - hvis Gud er god - kærligheden og barmhjertigheden selv - hvorfor er det onde så en realitet? Hvorfor dør det lille barn - hvorfor omkommer tusinder ved naturkatastrofer - hvorfor får det onde lov til at tage magten fra mennesker - hvorfor græder de gode mens de onde ler?

Helmut Friis skrev om Jobs Bog: *Alle visdommens, kultens og frelseshistoriens fundament er lades bagude i en afgrund med Jobs bog. Job borer sig ind i Guds hjerte med en hudløshed, der har ladet ethvert støttepunkt bag sig. Den er et åbent sår, en metafysisk eruption. Den historiske baggrund er tabet af den gamle tros autoritet, emancipationen fra overleveringen til en åndeliggjort, individualiseret religiøsitet og dermed faldet ud af de hellige ordningers tryghed - et skred fra religiøs vane til refleksion. Ingen kult, ingen frelseshistorie, ingen moralsk verdensorden står tilbage, kun det isolerede subjekt i kamp med Gud. Vi har altså at gøre*

med et værk som i høj grad også taler ind i vores moderne sammenhæng, hvor religiøsiteten "privatiseres" i stadig højere grad!

I denne studiekreds vil vi ud fra Jakob Wolfs bog: Jobs tårer (Anis 2010) gennemgå de forskellige lag i "Jobs bog" og diskutere de forskellige tolkninger der har været af bogen op igennem kirkehistorien og selvfølgelig se på Jakob Wolfs "udlægning" i forhold til andre nutidige tolkninger.

KURSUSGEBYR: Pris for hver studiekreds   300,00
                          Pris for temadage inkl. frokost   500,00
                          Alle kurser starter kl. 10.00

TILMELDING: Senest 18. august 2017

Udfyld tilmeldingsblanketten og send den til Svendborg provstikontor.
Du kan også sende en mail til hae@km.dk med oplysningerne på tilmeldingsblanketten – eller ringe til provstikontoret.

Indbetal beløbet via netbank til reg. nr 3224, konto 60089434
HUSK navn og adresse

Man er først tilmeldt, når indbetaling er sket

Studiekredse oprettes ved minimum 12 deltagere

**YDERLIGERE
OPLYSNINGER:**   Svendborg Provstikontor
                          Sekretær Hanne Eckmann
                          Klosterplads 9, 4. sal, 5700 Svendborg
                          tlf. 6222 5037, hae@km.dk

Gitte Meyer Jørgensen	GMJ@KM.dk	6222 3117
Johanne Fauruskov Sloth	JEFS@KM.dk	6254 1217
Lars Peter Wandsøe Kristiansen	LPWK@KM.dk	6321 0324
Finn Hestbech Jensen	hjfj@tdcadsl.dk	3011 6886
Gunnar Henriksen	gunnar@henriksen.mail.dk	6225 1850
Hans Bach Piekut	bach@piekut.dk	6222 9115

Se også www.skoleforkirkeogteologi.dk

TILMELDING

Navn _____

Adresse _____

Postnummer _____ By _____

Telefonnr. _____

Mailadresse _____

Temadage   sæt X:

Studiekreds   Historien om Jesus og Jesus i historien   sæt X:

Studiekreds   Luther og døden   sæt X:

Studiekreds   Kristendommen i nordisk litteratur   sæt X:

Studiekreds   Lidelsens problem   sæt X:

Underskrift: _____

PORTO

Svendborg Provstikontor

Sekretær Hanne Eckmann

Klosterplads 9, 4. sal

5700 Svendborg